

הלכה

יו"ל ע"י
מבצרי התורה והחינוך
שע"י קהל הסידי מכונקא בעלזא בית שמש
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

באמת ובתמים

כפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שמענו לחזור על דברי קודש אלו, שמבואר כאן יסוד גדול בעבודת התפלה, שאין לו לאיש ישראל להפציר יותר מדאי בתפלה, "נישט איירייסן", אלא להתפלל בדרך תפלה ובקשה.

אין נושעים אלא בפיהם וע"י תפלה ובקשה

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב (לא, ח).

עיי' רש"י, הוא בא על ישראל והחליף אומנותו באומנותם, שאין נושעים אלא בפיהם ועל ידי תפילה ובקשה.

יש לדקדק מאחר שכתב רש"י **וע"י תפילה ובקשה** [בוא"ו החיבור] אי"כ זה ענין חדש, וא"כ יש להבין מה כוונת **שאיין נושעים אלא בפיהם**, וכי יש ישועה אחרת בפה מלבד תפלה ובקשה.

שמעתי בזה משם **מרן הרב** (מהרי"ד) **מבעלז זי"ע**, ע"ד הפסוק (שמואל ב כג, ג) צדיק מושל ביראת אלוקים, ודרשו חכמינו ז"ל (מו"ק ט"ז ע"ב) צדיק גזר והקב"ה מקיים, הקב"ה גזר גזירה וצדיק מבטל, וכן מצאנו בתענית (כ"ג ע"א) בחוני המעגל, עג עוגה ונשבע שאינו זו עד שירדו גשמים וכן היה, אבל הצדיק לא יחפוץ בזה ורק לעתים רחוקים כאשר יבא הכרח גדול, ויותר חפצים בתפלה ובקשה. ותפלת צדיקים נמשלה לעתה, שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים (סוכה י"ד ע"א).

וז"ש רש"י **שאיין נושעים אלא בפיהם** - ע"י צדיק גזר והקב"ה מקיים, **ועל ידי תפלה ובקשה**.

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע (קול יעקב, מטות)

להצליחו ולהוליכו בדרך הישר ונכון, ואצ"ל אם יש לו ח"ו איזה צרה בתוך ביתו, שצריך להתפלל, וכן אם יש לו איזה שמחה, שיתפלל שלא יחטא בשמחה ולא יקרהו עון שלא תהיה ח"ו שמחה שאחריה תוגה. ועל כל ענין מה שעוסק, יתפלל בלשונו, ואף כי לשונו עגל ואינו יכול להתפלל בלשון עברי כראוי, הוא חביב לפני הקדוש ברוך הוא כאילו הרבה להתפלל בלשון רחבה שפה ברורה ונעימה וצחה:

וע"י תפלה זו, ישמע ה' לקולו ויצא לנו תועלת, כי תפלה זו ודאי בכונה, ולא יהיה פיו ולשונו מדבר ולבו בל עמו, כמדבר בהרגל וכמה אנשים מלומדה, כי אם מתפלל בכל יום דבר חדש מה שצריך לו באותו זמן ועת, וגם מסדר תפלתו בפיו אם כן לזה צריך כונה ודאי ואי אפשר להתפלל בלי כונה מיוחדת, וא"כ יוצא ידי תפלה גמורה, כי זהו העיקר, התפלה הבאה ממעמקי הלב, דכתיב (תהילים קלא, א) ממעמקים קראתיך, היינו מעמקי הלב.

ועוד עיקר התועלת, שקובע בלבו כי אין אדם ואיש ישראלי ניתן למקרים וסדר הזמן, עד שאין צריך תפלה, רק תלוי במולו וחריצות ענינו ושקידת מעשיו והשגחה בדרכיו, כי אם החריצות והשקידה והפעולה הכל שקה, ומה' נתכנו לאיש ישראלי

וצא למד לשון המאירי (יומא כא:): "לעולם יהא אדם נזהר בתפלה ולהאריך בה ביותר, ואפילו רואה עצמו שאין תפלתו נשמעת, אל יתייאש הימנה, כי ברוב הימים ימצאנה".

ובספר שיח שרפי קודש (ערך תפלה) תראה עובדא נפלאה בהרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זי"ע, שבא אחד לפניו וספיר לו את צרת נפשו, יעצו הרה"ק שיתפלל לפני השי"ת ויאמר כל תהלים כדרכו בקודש, ושוב בא לפניו אותו איש אחר זמן שעשה כעצתו ועדיין לא נושע, השיבו הרה"ק, שהוא היה נצרך פעם לאיזה ענין, והתפלל עליו להשי"ת חמש עשרה שנה (!) עד שנענה מן השמים על אותו דבר.

הרי מוכרח מכל הלין, שבדואי אין כוונת מרן מהרי"ד, שכאשר יש לו לאדם איזה צורך או מצוקה יתפלל פעם אחת להשי"ת ויניח הענין ולא יתפלל עליו שוב, אדרבה, כל מטרת מצוות התפילה היא שיהא אדם מקושר תמיד בהשי"ת, להתפלל לפניו על כל דבר קטן כגדול, וכפי שאמר אחד המגידים שבדור במהות התפילה: אל תאמה, שרחמי השי"ת שנתן את כח התפילה בכדי שתוכל להיענות בעת צרה, אלא אדרבה, רחמי השי"ת שנתן לנו צרכים ומאויים שונים כך שיהיו עניניו תלויות תמיד באבינו שבשמים כתינוק הנושא עינו לאביו ולאמו.

הבט נא וראה לשון הקודש בספר "יערות דבש" (דרוש א):

ישים כל מגמותיו לה' להתפלל לו על כל צרכיו אפילו דבר קטן או גדול, לא יבצר דבר מה שלא יתפלל בו לה', אם צריך לעשות שידוך עם עצמו או בניו ובנותיו, יתפלל לה'. לסחורה יתפלל לה', שיצליחו ויוליכו בדרך הישר. כללו של דבר, אין דבר מה שרצונו לעשות בו ביום, מה שלא יתפלל לה'

כל עלילות מצעדינו, ואינו נוקף אצבע מלמטה עד שיכריזו עליו מלמעלה.

ולכן, המתפלל תמיד על כל צרכיו מה', לא במהרה הוא חוטא, וכן אמר דוד (תהילים לו, ה) גול על ה' דרכך וכו', עכ"ל"ק.

אין אתנו יודע עד מה בביאור דברי מרן מהרי"ד, אבל תינתן הרשות להציע ביאור אחד בדברי קדשו להורות דרך העבודה שבלב זו תפלה.

דוד המלך ע"ה אומר: "קרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת". הרבה דרשו בספרי קודש בכוונת "יקראוהו באמת", וכי יש תפלה שאינה של אמת.

אלא, שבאמת יש לתמוה על כל ענין התפילה, הלא ברור הוא לכל מבין שאין ביד האדם שום עצה ותבונה איך לנהל עצמו בעלמא הדין, ובאמת אין האדם יודע מה שטוב לו ומה שחסר לו, והשי"ת הוא היחיד ומיוחד שידע באמת מה שטוב לו להאדם, טוב השלם באמת, וא"כ לכאורה היה לו להאדם להימנע לגמרי מלבקש את צרכיו לפני הקב"ה, ולבטל עצמו לגמרי להנהגת השי"ת, והיה לו לומר לעצמו: "אם זהו האופן שהקב"ה מנהל אותי בזה העולם, בוודאי זהו הטוב המובחר בעדי, ואקבל אותו באהבה וברצון".

ברם, הא גופא הוא אכן החידוש שיש במצוות התפילה, שהקב"ה צוה אותנו על הבחירה - "ובחרת בחיים", וצריכים אנו לבקש ולהתחנן על כל צרכינו כפי מה שענינו רואות שחסר לנו.

אמנם, אליה וקוץ בה. כשהקב"ה נותן לנו את הבחירה, עלולים אנחנו לבוא לכלל טעות כאילו באמת הכל תלוי בנו, ולשכוח את האמת שאע"פ הקב"ה מתאווה לתפילתנו ולבחירתנו אבל בכל זאת הוא היחיד שידע באמת מה טוב לנו ולכן אין נענה לפעמים לבקשתנו.

וע"ז באו דברי הקודש של מרן מהרי"ד לסלול לנו את שביל הזהב, שאכן יש להתפלל ולחזור ולהתפלל על כל דבר שאנו צריכים לפי קוצר דעתנו, אבל יש ליתן תשומת לב מרובה לנוסח הבקשה, שלא יהא ח"ו מתוך החלטה מפורטת איך תהא ישועתנו, שהרי מבין לנו באמת מהו טובתנו, אלא עלינו לקרוא אל הקב"ה באמת, היינו, לשטוח לפניו את כל סיפור הדברים מתחילתו ועד סופו: "ירבש"ע, אין אנו יודעים מה טובתנו האמיתית, אבל כעת נראה לנו שחסר לנו ענין פלוני, וזה מטריד אותנו מאד, ועל זה אנו באים לבקש ולהתחנן לפניך, להושיענו בענין זה על הצד היותר טוב, ובקוצר שכלנו נראה לנו שיש תועלת אם הדברים יסתדרו כך וכך, אבל אתה אל-ל רחום יודע כל הנסתרות, אגא, עשה לנו הטוב ביותר בעבורנו וחישי נא ישועתנו בקרוב".

והקורא אל הקב"ה באמת, קרוב אליו ה' לענות לו על כל צרכיו ומשאלותיו.

[במאמר הבא נביא בעז"ה יסודות נפלאים מספ"ה"ק מאור עינים בענין זה].

הרה"ק הי"שמה משה' מאוהל זי"ע

הגה"ק רבי יהושע'לע מקוטנא זי"ע

הגה"ק רבי מאיר מאפטא זי"ע - בעל 'אור לשמים'

מצפה לישועה

גודל השתוקקותו של רבנו לביאת המשיח, אין לתאר ואין לשער. רבנו היה מוכן לו בכל עת בגדי שבת ואף מקלו המעוטר - מתוך ציפייה לרגע המיוחל בו יבוא מלך המשיח ותיכף יוכל להתלבש כראוי ולצאת לקבל את פניו.

וצדיקי דורו גילו נפלאות -

שנשמת רבנו היתה ניצוץ מנשמת ירמיהו הנביא, המקונן הגדול אשר בעיניו ראה את חורבן בית המקדש וירושלים. ומחמת כן היה בו זיק של תשוקה גדולה כל כך לזכות ולראות בבניין ירושלים ובנחמת ציון.

פעמי משיח

צאצאו של רבנו, כ"ק האדמו"ר בעל 'דברי יואלי' מסאטמאר זי"ע, היה מספר על ייחולו הרב של רבנו לביאת המשיח, עד אשר כל אימת ונשמע רחש קול מן הרחוב, היה רבנו מתעורר בצהלה, שמא קול זה הוא קול פעמי משיח. קול המבשר ואומר: ענוים, הגיע זמן גאולתכם.

וידוע הסיפור (המובא ב"ג אורות) שפעם אחת המתינו אנשי ביתו להגעת חתנו, הרה"ק בעל ארי' דבי עילאה זי"ע מוישינצא. וכשהוא הופיע, נענו בהכרזה: "הוא הגיע! הוא בא!" ורבנו קפץ ממקומו בהתרגשות יתירה ביותר. בהיותו בטוח שהנה מלכך יבוא לך - מלך המשיח הוא זה אשר הגיע ובא.

תורה לשמה

כך סיפר כ"ק האדמו"ר מצאנו שליט"א, מצאצאיו של רבנו:

פעם, כאשר ישב רבנו ועסק בתורה, הרגיש באמצע לימודו הרגש של הנאה אישית מחדוות התורה. ולפי מדרגתו החליט רבנו וקבע שלימודו זה לימוד 'שלא לשמה' הוא. וממילא סגר את הספר בהגידו שאסור לו להמשיך וללמוד תורה שלא לשמה. לאחר רגעים אחדים חזר בו ואמר: "איך אוכל ככה להתבטל מלימוד התורה? הלא התורה ציוותה 'והגית בו יומם ולילה' ומחויבים ללמוד בכל עת ובכל רגע! מוטב אלמד שלא לשמה אף שארש גיהינום על לימוד כזה - ובלבד שאקיים את רצון הבורא אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לעסוק בדברי תורה."

החל רבנו ללמוד מחדש, בהתחדשות, ולאחר זמן מה הגיע למסקנה מחדשת:

"הן לימודי 'שלא לשמה' וסופי לירד לגיהינום על כך. ומדוע אפוא אני ממשיך ללמוד? אין זה אלא כי אני רוצה לקיים את ציווי התורה וציווי הבורא, לעסוק בדברי תורה. נמצא אם כן ששפיר לומד אני תורה לשמה, לשם שמים, כי כך ציווני יוצרי וקוני."

באהבתה ישגה תמיד

סיפר הרה"צ רבי מאטל זילבער שליט"א:

כ"ק האדמו"ר מאמשינוב זי"ע, היה מצאצאי הגה"ק מקוטנא זי"ע. כי אביו, הרה"ק רבי יוסף מאמשינוב זי"ע, היה חתן אצל הגה"ק בעל 'נפש חיה' זי"ע שהיה חתנו של רבנו - הגה"ק מקוטנא זי"ע.

גאון וקדוש זה היה מתמיד מופלג אשר פרש כל ימי חייו מכל חיזיו דהאי עלמא והיה שקוע ראשו וכולו בלימוד התורה, יומם ולילה ממש. בערוב ימיו נאספו אליו חסידים ואנשי מעשה אשר החלו לנהוג בו מנהג רבי עד שניאות לקבל את העטרה לידו, להאציל עליהם מהודו והדרו ולערוך את שולחנו הטהור מדי שבת בשבתו, ליל שבת, סעודת חקל תפוחין קדישין, בהתאסף חסידים וברי לבב.

והנה, מנהגו משכבר הימים, טרם התמנה לירבי' ומנהיג עדת הצאן; היה מדי ליל שבת קודש תיכף לאחר הסעודה, לחטוף תנומה של כשעתיים ולאחר מכן היה עומד כארי ומגיע לבית המדרש ללמוד ולעסוק בדברי תורה עד שיאור היום והציבור יתאסף לתפילת שחרית של שבת.

ויהי באחת השבתות הראשונות לתחילת הנהגתו בקודש. מרוב שקיעתו בתלמודו ובתורתו לא זכר רבנו את הכבוד אשר מנחילים ואת עדת החסידים אשר ממתנינים לעריכת שולחנו. כדרכו סעד את הסעודה בביתו ועלה על יצועו לתנומתו הקצרה. בינתיים התגודדו החסידים בבית המדרש והמתינו מייחלים לבוא רבם לערוך את השולחן אשר לפני ה'. מה מאד התפלאו כאשר חלפו שעתים והנה הגיע רבם אל בית המדרש ותיכף התיישב ללמוד. עד שבאו ועוררוהו משקיעותו בתלמוד. התנצל רבנו ואמר: "פרח מזכרוני שרבי אני ואני צריך לערוך את שולחני..."

קוויטל בכוח התורה

מעשה בחסיד אחד שהופיע לפני הגאון בעל 'חזון איש' זצוק"ל והגיש לפניו קוויטל לפקודת ישועה ורחמים. החזון איש סירב לקבל את הפתקא, ונענה: "אני איני רבי. לך אל הרביים של החסידים."

השיבו אותו חסיד:

"מחסידי פולין אני. אצלנו בפולין היה לנו את הגה"ק רבי יהושע מקוטנא זי"ע שגם לא היה רבי, אלא שחסידים נהגו בו כרבי והגישו לפניו פתקאות - כי האמינו שבכוח התורה הוא יכול לקרוא קוויטל ולפעול ישועה. ארצה אפוא שגם הרב יקבל את הקוויטל ממני, לקרוא ולפעול, בכוח התורה."

הגאון החזון איש נהנה ודבריו ונטל מידיו את הפתקא דרחמי.

בשורה קשה בלובלין

בצעירותו, כאשר הסתופף רבנו בצל הדרת קדשו של הרבי הקדוש מלובלין זי"ע, היה מתנהג בדרך של פשטות ועטה בגדים בלויים.

מעשה בעשיר אחד שהגיע לשהות בצל הקודש בלובלין ובירודו לבית הטבילה פגש ברבנו. מחמת פשטות לבושו של רבנו - לא הכיר בו העשיר שאיש צדיק הוא, משכמו ומעלה. וכאשר ירד רבנו לטבול וטבל טבילות רבות מתוך אנוחות לב וכוונות עילאיות; מילא בעל המאה פיו שחוק ללגלג על רבנו, על תנועותיו ועל אנוחותיו אשר גנחו גנח בעודו במי הטהרה. פני רבנו נכלמו באותה שעה.

לא חלפו ימים מועטים ושליח בהול הגיע מעירו של הגביר אל לובלין העיר, ובשורה מרה בפיו: שריפה גדולה השתוללה באחוזתו וכילתה את כל רכושו וגם את ממונו העבירה מן הארץ והרי הוא כעת עני שבעניים.

בצר לו וכשדמעתו על לחיו, זירז הגביר רגליו ונכנס אל הקודש, אל רבנו החווה מלובלין זי"ע ותינה את מר גורלו. הרה"ק מלובלין זי"ע בעיניו הצפיות גילה לו שהוא רואה שכל זה בא עליו מחמת שפגע בתלמיד חכם ואיש קדוש - אולם אינו יודע לומר לו במי הוא פגע. והוסיף הרה"ק מלובלין זי"ע וניבא: "עוד יבוא היום בו תתוודע לזהותו של אותו צדיק בו פגעת, ותבקש את סליחתו ומחילתו, ובעזרת הבורא תזכה לשוב אל ימי העושר והשפע."

ואכן כך הוה -

כחלוף שנים אחדות וכבר התפרסם רבנו ה'אור לשמים' כאיש אלוקים קדוש אשר המונים שיחרו לפתחו; הוא הגיע לשהות ולשבות בכרך בו התגורר העשיר לשעבר. ויהי כראות העשיר לשעבר את פני רבנו, חלשה נפשו בהיזכרו שהנה, הוא-הוא התלמיד ממנו לעג בלובלין של מעלה. השתטח אותו גביר לשעבר לרגלי רבנו ושיווע לסליחתו ולמחילתו. ונסלח לו מאת רבנו. ואכן, עד מהרה החל מאד לשגשג בעולם העסקים עד ששב אל עושרו כבראשונה.

כאדם קדמאה

הרה"ק הצאנז'ער רב זי"ע התבטא בקודשו שזכה להכיר שלושה צדיקי אמת אשר זיכרו את עצמם עד שהגיעו למדרגת אדם הראשון קודם החטא, עד שכלל והוסיפו לאכול - היה נחשב להם כיותר מצווה.

ואלה הם:

הרה"ק בעל ה'מאור ושמש' מקראקא זי"ע. רבו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע. ורבנו - הרה"ק רבי מאיר מאפטא זי"ע.

מצות 'ציפיה לישועה'

לו קץ וסוף, כך אין אדם יכול לעמוד על סוף פסוק זה, שאין קץ למשיח, אלא אם יתמהמה חכה לו, דאין לו סוף, ע"כ, 'כי עוד חזון למועד, ויפח לקץ ולא יכזב, אם יתמהמה חכה לו, כי בא יבא לא יאחר' וכו' (עיי' שם באריכות), ומאי 'ויפח לקץ ולא יכזב', א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן, תיפח עצמן של מחשבי קיצין, שהיו אומרים כיון שהגיע את הקץ ולא בא שוב אינו בא, אלא חכה לו שנא' 'אם יתמהמה חכה לו', שמא תאמר אנו מחכים והוא אינו מחכה, ת"ל 'לכן יחכה ה' לחנכם ולא ירום לרחמכם, [ופירש רש"י, יחכה ה' הוא עצמו מחכה ומתאוה שיבוא משיח], וכי מאחר שאנו מחכים והוא מחכה מי מעכב, מדת הדין מעכבת, וכי מאחר שמדת הדין מעכבת אנו למה מחכים, לקבל שכר, שנא' 'אשרי כל חוכי לו', ע"כ. הגמרא ובמדרש איתא (ילקוט צפניה, רמז תקס"ז), אמר הקב"ה שבועה הוא לפני, שכל מי שיחכה למלכותו, אני בעצמי מעיד בו לטובה, שנא', לכן חכו לי ואם ה' ליום קומי לעד [לשון "עדות" שאני מעיד בו לטובה], ע"כ.

ד. בברכת שמו"ע. אעתיק מספה"ק יסוד שורש העבודה (שער ה' פרק ד'), בברכה החמש עשרה, את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וכו' כי לישועתך קוינו כל היום, כתוב בכתבי האר"י ז"ל, בתיבות אלו יכוין לצפות לישועה, כדי שיוכל להשיב ליום הדין כששואלין אותו **'צפית לישועה'** (שבת דף ל"א ע"א), ע"כ. יכוין מקירות לבו עד מאד בזה הלשון, אני מחכה ומצפה בכל יום לישועת השכינה הק' שתצא מהגלות, ותגאל אותנו ג"כ בביאת משיחך ותצמיח קרן דוד, ובדאי הבוחן לבות וכליות, הוא רואה החיכו והקיווי של כל אדם באיזה תשוקה היא בלבו, לכן יחכה לו בתשוקה גדולה ועצומה עד מאד, בכדי שלא יבוש ולא יכלם ליום הדין כשישאלו אותו 'צפית לישועה', ודי בהערה זו. וסיום הברכה 'בא"י מצמיח קרן ישועה', יכוין בזה הלשון, שבדאי אתה הוא יתברך שמך, שתצמיח הישועה האמתית ולא אחה ועשה זה במהרה למען שמך הגדול, ע"כ. ובסידור 'תפילתי סדורה' כתב כאן על ברכה זו, וכתב הרב צמח ז"ל (מתלמידי האריז"ל), וגם אני מכוין לצפות לישועת ה' שעושה עמנו להצילנו מכמה פגעים רעים בכל יום ובכל רגע, ומצאתי תועלת גדולה כמה פעמים לעתות בצרה, והיא סגולה גדולה להנצל מכמה גזרות רעות, ע"כ. ויש לציין שבדברי הגמרא הנ"ל. יש ב' פירושים, פ"א א' פירושו של רש"י צפית לישועה 'לדברי נביאים' הכוונה ליעודים הגדולים שנבאו הנביאים שיהא כשיבא הגואל, העתיד לבא במהרה בימינו, וכן נקטו הרבה מפרשים, פ"ב ב', פירושו של המהרש"א ז"ל באגדות מהרש"א, שהכוונה לצפות לישועת ה' בכל עת, לכל דבר ולכל ענין, וזה לשונו, צפית לישועה דהיינו 'ישועות' [המוזכר בפסוק], בלשון רבים, לפי שהמצפה ומקווה לישועה בכל שעה, הם רבים ע"כ. [פ"י, ישועות רבות בכל מיני ענינים], וראיתי פעם מסופר על איזה צדיק שהיה דרכו בקודש, שנשמע מפיו כמה פעמים ביום 'לישועתך קויתי ה', כנראה בשביל לקיים כי 'לישועתך קוינו כל היום', ולקיים 'צפית לישועה' בכל עת ובכל שעה.

ה. גודל מעלתה. ונסיים בלשון הספה"ק 'שומר אמונים' (מאמר ו' פרק ו'), **ובכל רגע של ציפוי**, נקיים בזה מצוה גדולה ונוראה של תקות הגאולה כאשר ביארנו לעיל, מלבד מצות של אמונה, דהיינו כי בצפיות הגאולה מקיים בזה מצוה של אמונה, וכו', אבל לבד המצוה של אמונה, עוד ממשיך בזה על נפשו אור גדול ונורא, בבחינת גאולת הנפש בכלל וגאולת הנפש בפרט, ויהא לו קיום זה המצוה למגן ומחסה לעד, מזרם וממטר, והן בעולם העתיד, והן בעולם התחיה, שהקב"ה בעצמו יעיד על המקווים לישועתו להטיב להם בכל מיני טובות, כמובא לעיל מדברי חז"ל הק', ע"כ.

מצות 'ציפיה לישועה' (לביאת המשיח) הוא מן התורה, ומדברי קבלה (דברי נביאים), ומדרבנן, - הגה דעת רוב המון עם בני"י, שמצות צפייה לישועה הוא מנהג טוב, ובעיקר שייך לזקנים או זקנות, או לאנשים מיוחדים יחידי סגולה, ולא חוב על כל א' וא', לכן באנו כאן בקוצר אמרים **להודיע בשער בת רבים**, שמצוה זו חוב קדוש הוא, והוא מיסודי ועיקרי הדת, הן מן התורה והן מדרבנן, ואין שום א' מישראל רשאי להעלים עינו ממנה ח"ו. ובפרטי בימים אלו ימי בין המצרים שתקנו חז"ל כמה הלכות של אבלות (ובעז"ה בשבוע הבא נפרטם), שעיקר המטרה, לזכור את הגלות המר והנמהר **ולצפות לישועה**, וכן מובא (בספר 'אמרות טהורות' פ' 'פנחס') בשם צדיק א', פעם א' הייתי אצלו בימי בין המצרים כיומיים אחר שבעה עשר בתמוז, ואמר לי, יעצט אין די דריי וואכן שפירט מען דאך ממש אז אט אט קומט משיח, און די דריי וואכן קען מען עס ממש פילן, שבתורות אט אט קומט ער שוין וכו', ע"כ. וכן רואים מתוך דברי רבוה"ק מבעלזא ז"ע (ב'אמרי קודש'), שבתורת של שבועות הללו, יותר מדובר על אליהו הנביא שיבוא לבשר גאולת ישראל, וביאת משיח שיהא מתוך רחמים.

א. מן התורה. כתב הרמב"ם בפרק י"א מהלכות מלכים, המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל וכו', וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים לבד הוא כופר, **אלא בתורה ובמשה רבינו**, שהרי התורה העידה עליו וכו', והרמב"ם מביא כמה פסוקים מן התורה המעידים על כך, ומסיים, אבל בדברי נביאים אין הדבר צריך ראיה, שכל הספרים (פ"י, כל ספרי הנביאים) מלאים בדבר זה, ע"כ. ועוד יש א' מן הראשונים שכתב שהוא מן מה"ת ואעתיק דבריו בקיצור, והוא הרב בעל **הסמ"ק**, ז"ל, שמפרש המצוה הראשונה של עשרת הדברות, 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', שצריך להבין מה **הציווי בזה**, הלא זה נראה רק כעין הודעה שכך היה, אלא כך רצה לומר, כשם שאני רוצה שתאמינו בי שאני הוצאתי אתכם מארץ מצרים. כך תאמינו בי שאני עתיד להוציא אתכם מן כל המצרים, ואני עתיד לקבץ אתכם מכל העמים, ולהשיעכם בישועה הגדולה והשלמה, עכתי'.

ב. מדברי נביאים. יש הרבה פסוקים המדברים מענין הגאולה, אבל יש שני פסוקים המפורשים בענין המצוה לצפות למשיח, א', בנביא צפניה (פרק ג', ח') **לכן חכו לי נאם ה'** ליום קומי לעד [וכתב המפרש שם, וז"ל, אתם צריכים לחכות לי, רצה לומר להמתין עד שיבוא העת המיועד באחרית הימים, שאז אתעורר אני אל הגאולה העתידה כשיגיע הקץ האחרון המוגבל שאינו תלוי במעשיכם כלל, וע"ז אמר 'ליום קומי' שאז אקום אני מעצמי לגאלכם, וזה יהיה 'לעד' שאז תהיה גאולה נצחית לעד שלא יהיה אחריו גלות, עכ"ד]. ב' בנביא חבקוק (פרק ב', ג'), 'כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, אם יתמהמה חכה לו, כי בא יבא לא יאחר', [וכתב המפרש שם, הגם שהקץ האחרון יתמהמה, עכ"ז, חכה לו כי בא יבא ולא יאחר, פ"י, כי יש הבדל בין 'מתמהמה' לבין 'מאחר', שהמאחר יאחר זמן הקבוע והמוגבל. ואם יש לדבר זמן אלף שנים, הגם שמתמהמה בכל זאת אם בא בעת הקבוע לסוף אלף שנים, לא אחר את הזמן הקבוע, והנה הגאולה האחרונה יש לה ב' זמנים, זכו 'אחישנה', לא זכו 'בעיתה', והגם שלא יזכו ח"ו 'יתמהמה' כי הקץ הקבוע מוגבל לזמן רחוק, אבל בכל זאת כשיגיע הזמן המוגבל לא יאחר אותו, ובא יבוא הקץ בודאי בכל אופן, עכ"ד].

ג. מדרבנן. בדברי חז"ל הקדושים יש הרבה מאד מענין צפייה לישועה [ומקצת מזה, עיין סוגיא ארוכה בפ' 'חלק' מדף צ"ז ואילך כמה דפים], מכל מקום אעתיק כאן מה שאמרו שם (סנהדרין צ"ז ע"ב), תניא ר' נתן אומר מקרא זה נוקב ויורד עד תהום [ופירש רש"י, מה תהום אין

"שוקרשי ישי"

פרקי ותולדות חייו של הרה"ח המפורסם הר"ר **אברהם ישי** בהרה"ח ר' יהודה לייב **דירנפעלד** ז"ל [ב]
יזמא דנשמתא ביום ז' תמוז תשס"ג

עורך: הרב אליהו שמוטץ

בבוקה, עמד על ידו בהגיע הבשורה המרה על פטירתו של כ"ק מרן זי"ע, ואמר שלא יוכל לשכוח בחייו המעמד והמצב שהיה שם ברגע ששמע הידיעה, באיזה זעזוע וצער נורא עמד כל הזמן לאחר קבלת הידיעה.

כמו כן היה דוגמא לתלמידיו לשקידת התורה, הקפיד כל ימיו לעסוק בגפ"ת לפני התפילה, והיו לו חברות שנים רבות לשיעור זה, וכן קיים הפסוק 'קומי רוני בלילה', והיה עוסק כל לילותיו בתורה ועבודת ה' ויראת שמים.

הגומל הסדים

במשך עשרים וחמש שנות מגוריו בארה"ב, עסק רבות בצדקה וחסד, וכתת רגליו למענם של עניי ארץ ישראל באופן מופלא, פרשה ומסכתא שלימה היתה עבודתו ומסירותו למוסדותיו של כ"ק מרן זי"ע בארה"ק, כאשר הוא היה מכונה 'נשיא הישיבה דירושלים' בארה"ב. המלוה מלכה שהתקיים שם בכל שנה ושנה אירגן הוא בעצמו, ועמל בגופו ימים ולילות לאסוף כספים למטרות אלו. ובמיוחד בהגיע המשולחים לטובת המוסדות, ובפרט המשולח הידוע הרה"ח ר' ישראל פרידמן ע"ה, היה ביתו אכסניא להם, כשהוא עומד עליה לשמשם באכילה שתייה ולינה בהכנסת אורחים מושלמת כעבד המשמש את רבו ממש, בהיותם שלוחים למוסדותיו של מרן זי"ע, כשהוא מכתת רגליו לילות כימים, בקור ובשלג.

במיוחד מסר נפשו לטובת התלמוד תורה בתל אביב בביתו של מרן זי"ע, לא נח ולא שקט, ובמשך עשרות שנים שלח סכומים עצומים להרה"ח ר' יוסל קנאבליך ע"ה לטובת בית מרן בתל אביב.

בהכמה יבנה בית

יסד בביתו את השטיבל בווליאמסבורג, כאשר קיים שם 'סעודה שלישית' במשך זמן רב. ולאחר שנסע הרה"ק מסקווירא זי"ע לשיכון מחוץ לעיר, רכש את בית מדרשו, והיה הבריח התיכון למען הקמת השטיבעל, כשכל העסקנות בבית המדרש היתה מונחת על כתפיו שנים רבות באופן צנוע ביותר ושלא על מנת לקבל פרס, אך ורק למלאות רצון קדשו של כ"ק מרן זי"ע.

בכל עניני השטיבל וזמני התפלות קיבל הוראות ממרן זי"ע מתי לקבוע זמן התפלה הן בשבת קודש והן בחול.

כי מלאכיו יצוה כך

כעבור כמה שנים והרבה מאנשי שלומנו, ובתוכם הגאב"ד מפאפא זצ"ל שהיה מחשובי אנ"ש, עברו והגרו לארה"ב, וגם הוא עלה במחשבתו לעבור לאמריקה, אבל היסט ונסתפק שמא לעלות לארץ הקודש, שכל ימיו השתוקק לחונן את עפרה ולקיים מצות ישוב ארץ ישראל.

כיון שלא עשה שום מעשה מבלי לשאול מקודם בעצת וברכת מרן זי"ע, עמד ושטח את ספיקותיו בקודש פנימה, האם לעלות אל ארץ הקודש או שמא להגר לארה"ב.

ענה לו מרן בזה"ל: 'אז דיא האסט מיך געפרעגט צו ארץ ישראל צו להבדיל אמריקה, קען איך דיר שוין נישט הייסן קיין אמריקה. רק אם שם יותר מקום פרנסה, וועל איך דיר ווינטשען עס זאל זיין בהצלחה.'

ואמר לו: אז איך האב געהערט, אז אין וויליאמסבורג ווערט א הערליכער היימישער ישוב, זאלסטו זיך דארט באזעצן.'

הוסיף לו: 'אויב דער אייבישטער העלפט, און קענסט קויפן אליין, זאלסטו קויפן אליין א דירה, אין אויב עם איז נישט דו קיין מעגלעכקייט, זאלסטו זעהן אז אין די בנין זאל נאר זיין ערליכער יודען.'

ואכן על פי ברכתו של מרן זי"ע, נסע ונתיישב בארה"ב, והיגר לשם בשנת תשי"ב.

המלמד תורה

תיכף ומיד בהגיעו לשם, התחיל בהרצת תורה לעדרים בתלמוד תורה שהיה מכונה בשם 'תלמוד תורה של המלאכים', לאחר מכן עבר ללמד בתלמוד תורה שנקרא 'ישיבה ומתיבתא ערוגת הבושם', שייסד ועמד בנשיאותו של הגאון הצדיק הגאב"ד דצהעלים זצוק"ל מגדולי וזקני חסידי בעלזא, והתמסר כל כולו להרביץ תורה לצעירי צאן, ובעיקר השריש בלבם ובמוחם יראת שמים טהורה.

מספר אחד מתלמידיו בימים ההם, שבעת לימודו אצלו חומש רש"י בפרשת וירא, לפתע נעמד מכסאו, לבש את מעילו העליון וחבש כובע לראשו, חגר גארטל למתניו ונטל ידיו כאילו עומד להתפלל, ותיכף התחיל ללמד 'פרשת העקידה' בדחילו ורחימו, ומספר אותו תלמיד שהמעמד הלז לא ימוש מזכרונו.

תלמיד אחר שהיה אתו במחנה הקיץ בשנת תשי"ז, ביום ראשון פרשת ראה בשעה עשר

בעמק הבכא

בפרוץ שנות הזעם והחורבן עבר עם כל משפחתו להונגריה, שם איבד את משפחתו וילדיו שעלו על מוקדה על קידוש השם ביום י' תמוז תש"ד, כשהוא עצמו נד ונע למדינת רוסיה, שם עבד במשך שלוש שנים בעבודות פרך, אך זכה לשמור על עצמו בהקפדה יתירה של מסירות נפש, על כל עניני שמירת התורה והמצוות.

היה רגיל לספר ולהודות על הניסים הגלויים ממש שהיו לו בכמה מעשיות חוץ לדרך הטבע. ואמר בשם כ"ק מרן זי"ע האמרה הידועה, שכל יהודי ויהודי שניצל מן המלחמה, שלחו משמים שני מלאכים מיוחדים שישמרו עליו, ואמר שראה זאת בחוש ממש.

יהי אחרי המגיפה

בשנת תשי"ו הקים את ביתו מחדש, ותיכף ומיד עוד בהיותו במחנה בדייטשלאנד, פתח ביתו לרוחה לכל מיני פליטים ואורחים, ועזר וסייע להם רבות בגוף בממון ובנפש.

אחר כך עבר לגור באנטווערפן, בצוותא חדא עם רבים מאנשי שלומנו שהתיישבו שם, ומשם עלה כמה פעמים אל ארץ הקודש להסתופף בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן זי"ע.

בצל החכמה

פעם כשהגיע לחנוכה לארץ הקודש, לאחר שמסר קוויטל למרן זי"ע, ועמד לצאת מהחדר, קרא מרן להגבאי ר' שלוי ואמר לו: 'דיא ווייסט ישי האט געהאט א טאטן, וואס האט געפאסט אפאר הונדערט יאר צוריק.'

סיפר מעשה פלא שהיה לו, בבואו חדא זימנא מאנטווערפן למרן זי"ע, היה זה בתקופה שרעייתו הרגישה שלא בטוב היתה חלושה מאוד מתוצאות שנות המלחמה, ור' ישי הורה לה לאכול בבוקר תיכף בקומה, אך היא בצדקותה התעקשה ולא רצתה לאכול לפני שתברך ברכת התורה. לאחר איזה זמן כשנסע אל כ"ק מרן זי"ע, הזכיר אותה לפני מרן זי"ע, מבלי להזכיר שום דבר על שהורה לה לאכול לפני ברכת התורה ושהתעקשה על כך, רק הזכיר את שמה. אך מיד אמר לו מרן בזה"ל: 'איך ויל מיך נישט אריין לאזן אין די שאלה, צו נשים זענען מחויב בברכת התורה, אבער ברכת התורה זאלסט איר לאזן זאגן פארן עסען, ויהי לפלא.'